

Izhaja, izvešil, podeljeval, vsak dan...
Asiškiga št. 20, I. nadstropje. Dopolni...
pisma se ne sprejemajo, rokopiši se...
Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne...
znaša za mese L. 7.—, 3 mesece L. 12.—
za inozemstvo mesečno 4 lire več. —

PRAVICA IN SODNIKI

«Il Popolo di Trieste» od 21. decembra je poročal, da so sodniki tržaške civilne preture sklenili, da bodo odslej odklanjali slovenske vloge in da odpravijo slovenski jezik iz sodnih dvoran. List je dodajal, da sem jaz dal povod temu sklepu, ker sem baje na sodnikov ukaz, naj slovensko vlogo v določenem roku spet vložim v italijanskem jeziku, rekel, da se to imenuje «hotentotska justica» («giustizia da ottentoti»). «Il Popolo di Trieste» od 24. decembra je nato objavil soglasni sklep izrednega obnove zbor sodniške zveze za Julijsko Krajino od 21. decembra, prvič, da podarijo 1000 lir za Oberdanov spomenik, drugič, da protestirajo proti mojim besedam, ki žalijo vse italijanske sodnike, in da naročajo načelniku, da priskrbi zaščenoje radi žalitev in varstvo sodniškega dostojanstva, in tretjič, da nalagajo sodnikom, naj rešijo vsak v svojem delokrogu jezikovno vprašanje praktično s tem, da pri tržaških sodnih popelnoma izključijo slovensčino v spisih in na razpravah.

Ce bi se stvar tikala samo moje osebe, bi dalje mirno čakal napovedanih korakov in se ne bi spuščal v časopisne polemike. Ker pa gre za splošno stvar, dolgujem naši javnosti vsaj nekoliko pojasnila.

Za slovenskega klienta sem pri tržaški civilni preturi vložil tožbo proti neki drugi za izbris nepravilno vknjene zastavne pravice. Na podlagi še veljavnih predpisov sem sestavil tožbo v slovenskem jeziku in tako je prišla stvar pred sodnika VI. oddelka, ki je izrecno določil za razpravo o slovenskih tožbah. Na razpravi, ki se je vršila 13. decembra, je zastopnik tožbene stranke, g. odvetnik dr. Silvio Poljšek, zahteval italijanski prevod tožbe, češ, tožena zadruga je italijanska in ni dolžna razumeti slovenski. Sodnik je nagovarjal odvetnika, naj bi se zadovoljil z njegovim, sodnikovim prevajanjem, ko se pa odvetnik ni udal, je izjavil, da pojde po predstojnikova navodila. Vrnivši se čez malo časa je še enkrat poskušal pregovoriti g. dr. Poljška, nato pa razglasil sklep, da moram v 14 dneh predložiti italijanski prevod tožbe, ker se sicer tožba ne bo smatrala za vloženo. Ko sem sodnika prosil, naj priobči tudi zakonite razloge svojega ukaza, ali pa naj ga obrazloži na zapisnik vsaj s tem, da je šel k sodnemu predstojniku po navodila in da je po teh navodilih izdal svoj sklep, se je sodnik samo nasmešnil. Ker je bila stvar s tem, kolikor se tiče sodnega postopanja, za tisti dan končana, sem se začel odpravljati in šele medtem, ko sem oblačil zimsko suknjo in stal pred ograjo v prostoru za občinstvo, dajal duska svojem ogorčenju radi načina, kako se rešuje naše jezikovno vprašanje. Besed «hotentotska justica» nisem izgovoril. Omenil sem hotentote v čisto splošni zvezi, ne da bi se nanašal na določene osebe, stanovne ali naprave. Z izrecno poudarjenim namenom, da preprečim napačno tolmačenje, sem naglašal, da ne govorim o nobeni določeni čobi, ne od l. 1918., ne od l. 1919., in ne od l. 1920. naprej. Tako sem vzel svojim besedam tudi vsako politično ost.

V dejstevnem oziru, ne v mojo osebno obrambo, nego v orientacijo naše javnosti, mislim, da navedeno zadostuje. In sedaj

naj mi bo dovoljeno v isto svrhu še nekoliko kritičnih, stvarnih opazek.

Sodniška zveza je združila v en sklep tri stvari, ki zares ne spadajo vkupaj: počastitev spomina italijanskega narodnega mučenika, protest proti moji preteveni žalitvi in odpravo slovensčine iz sodne rabe. Prva točka je veliko prevelikotna, da bi se smel drzniti preiskavati, v kakšni čustveni ali miselni zvezi je stala zbranim sodnim funkcionarjem z drugima dvema točkama njihovega sklepa. Gotovo bi bili primernejše postopali, da so se ognili vsakemu poskusu takšne preiskave s tem, da bi bili čini narodne pietete temeljito ločili od čina osebnega ali stanovskega resantimana in narodnega nasprotstva. Sicer je to stvar okusa, ki se tiče sodniške zveze same. Našo javnost more to brigati le kot znak, da je sodniška zveza sprejela sklep o odpravi našega jezika iz tržaških sodnih dvoran brzokone v stanju očividne razburjenosti, ki gotovo ne jamči za njegovo trezno premišljenost in objektivno upravičenost.

Kar se pa druge in tretje točke tiče, menim, da smem odkrito in odločno nastopiti proti temu, da sta se združili v enem sklepu, kakor bi zares obstajala med njima enaka vzročna zveza, kakršno je videl «Il Popolo di Trieste» med sklepom tržaških pretorjev in mojim postopanjem na razpravi 13. decembra. Saj so bile moje besede vsekakor izgovorne šele po tistem sodnikovem ukazu, ki je, vsaj bistveno, vseboval odpravo slovensčine z njene najvažnejše postojanke na tržaški civilni preturi, in saj se je odposlanstvu slovenskih odvetnikov uradno priznalo, da so sodniki te preture nastopili proti slovensčini na svojo roko samo zato, da končno izzovejo od pristojne strani zakonito rešitev jezikovnega vprašanja!

In s tem je, brez ozira na stvarno stran, tudi že izrečena sodba in obsodba o tretji točki sklepa sodniške zveze, edini, ki se pravzaprav tiče naše javnosti. Sodniki morajo uporabljati in udeleževati zakone, nimajo jih pa sami napravljati ali celo preminjati. Tržaški sodniki pa so v jezikovnem vprašanju storiili ravno to poslednje.

V ostalem se sklicujem na poročilo v št. 7. «Pravnega vestnika» za l. 1921. (str. 99) o obnem zboru društva «Pravnik», ki se je vršil 10. julija 1921., na pričevanje svojih slovenskih stanovskih tovarišev glede mojega stališča pri raznih posvetovanjih tudi že mnogo časa pred onim obnim zborom, na poročilo «Edinosti» od začeta marca 1922. o predlogu, ki sem ga naslovil na deželno svetovalno komisijo radi ureditve jezikovnega vprašanja, rekši: «Una materia così complessa e delicata deve essere disciplinata da norme generali, rivestite della piena autorità della legge. Anche perché la legge, per quanto dura, è sempre migliore dell'arbitrio»; sklicujem se končno na številne prošnje, pozive, opomine naslovljene od mene in od drugih na merodajne činitelje in zaključujem s tem, da je pač slabo služil ugledu tržaških sodnikov, ki so pa le zelo majhen del italijanskega sodniškega stanu, kdor mi je pred najširšo javnostjo ravno v tem primeru očital žaljive besede.

Dr. Josip Wilian.

Italija

Uradno razjasnjenje določil o plačilih katera greja na breme vojnih odškodovancev.

RIM, 1. Minister za osvobodene dežele javlja: da se razširijo neutemeljene skrb, katere se vedno gojijo mnogi vojni odškodovanci, se smatra za primerno, opozoriti, da je bil objavljen v uradnem vestniku ministrstva za osvobodene dežele od novembra pr. l. pravilnik za izvršitev zakona z dne 24. avgusta 1921 št. 1237 o povračilih, ki jih imajo dati odškodovanci vsled večjih stroškov, katere je imela država pri obnovi njihovih nepremičnin. Pravilnik rešuje z objektivnostjo dvome, katere je mogel vzbuditi zakon. Treba je pred vsem poudariti, da je zakon izražal stališče, da nimajo biti povrnjeni vsi obnovitveni stroški države, ampak samo tisti, ki odgovarjajo zvišanju prodajne vrednosti nepremičnine; razlagajoč zakon je pravilnik približal načelo, da bo odškodovane moral vedno povrniti tisti znesek, ki bo izhajal kot manjši med stroškom, ki ga je imela država za obnovo, in zvišanjem vrednosti, ki ga je pridobila nepremičnina.

Izdanje novih bankovcev.

RIM, 1. Zakladni minister je izdal povelje, da se ima tiskati pol milijona bankovcev po 1000 lir, spremljen tip, in dva milijona bankovcev po 100 lir, stari tip, banke d'Italia. Ta tisk bankovcev ne pomenja pomnoženja papirnatega denarja, ampak je v zvezi s potrebami vsakdanjega prometa in s potrebo zamenjave starih bankovcev.

Jugoslavija

Imenovanje velikih županov.

BELGRAD, 31. Po zadnjih informacijah so bili imenovani za velike župane: v Zagrebu dr. Fran Kukuljević, za Karlovce bivši podžupan Pero Juspašić, za Osijek dr. Fr. Gaburet, za Skopje Svetozar Tomić, za Maribor dr. Miroslav Ploj, za Ljubljano dr. Vilko Baltić in za Mostar Janoje Krašovec. Za pokrajinskega namestnika v Zagrebu je imenovan bivši tajnik Stola sedmorice sedanji profesor trgov. prava na univerzi v Zagrebu dr. Ernest Cimić, za njegovega pomočnika pa bivši banksi svetnik Gavrilko Gojković.

Nov nacionalistiški list v Ljubljani.

LJUBLJANA, 31. V Ljubljani je začelo izhajati pod imenom «Orjuna» glasilo jugoslovenskih nacionalistov za slovensko ozemlje. V svoji prvi številki priobčuje «Orjuna» pozdravni članek bivšega ministrskega podpredsednika Juraja Biankinja, ki pravi med drugim: «Pri težkem delu narodne in državne konsolidacije si jugoslovenska nacionalna omladina ni mogla postaviti plemenitejših nalog, kakor da z Argusovimi očmi zasleduje zunanje in domače sovražnike našega naroda, da z živo in pisano besedo ter z močno nacionalno akcijo tudi zaspalne, osvetočuje nezavedne, iztrebljuje vse kar je trnelo, a zbira in krepi vse, kar je zdravo in čilo okoli svete zastave narodnega in državnega edinstva in da proglasi s kategoričnim imperativom, da moramo tej zastavi podvržiti vse — prav vse — ako hočemo biti vredni svobode, do katere smo končno prišli mi, najstarejši bivši sužnji v Evropi.»

Jugoslavija preneha izhajati.

LJUBLJANA, 31. Oseboje dnevnika «Jugoslavija» je dobilo kratkodobno odpoved z motivacijo da list preneha izhajati. Ker oseboje z odpovedjo ni bilo zadovoljno, so se vršila pogajanja, katere so imela ta uspeh, da se uradnikom in ostalim uslužbencem lista izplača trimesečna plača.

Poljska

Nemško šolstvo na Poljskem.

KRAKOV, 31. Krakovski «Grenzzeitung» objavlja članek pod naslovom «Poljska in Nemci» v svetlu statistike šolstva narodnih manjšin, v katerem primerja število nemških šol v Nemčiji. List piše, da je imela Poljska v začetku tega leta 1549 javnih ljudskih nemških šol, katere je obiskovalo nad 100.000 otrok in na katerih je poučevalo 2900 učiteljev. Razen tega je na Poljskem mnogo privatnih nemških šol. V Nemčiji je nad 700.000 Poljakov in 140.000 sezonskih delavcev. Poljaki imajo

gotovo nad 100.000 otrok v Nemčiji, splošnih za obiskovanje šole. Dočim na Poljskem odpade na vsake 69 nemških otrok ena šola z nemškim učnim jezikom, je v Nemčiji samo 17 šol s poljskim učnim jezikom, t. j. na vsake 6.000 poljskih za šolo sposobnih otrok, pripade ena šola.

Morilec predsednika Narutowicza obsojen na smrt.

VARŠAVA, 31. Včeraj se je vršila obravnava proti Niewiadomskemu, morilec predsednika poljske republike Narutowicza. Predsedoval je sodnik Laskowski. Obtožnica je naglašala okolščine, v katerih se je izvršil zločin, povdarjajoč, da je Niewiadomski trikrat ustrelil proti predsedniku Narutowiczu in s tem povzročil njegovo takojšnjo smrt. Zločin pada pod § 98. kazenskega zakonika in pod § 15. prehodnih določb, ki predvidevata smrtno kazen. V odgovoru na predsednikova vprašanja je obtoženec priznal, da je prekršil zakone in da je pripravljen nositi posledice. Nadalje je izjavil, da je imel najprej namen umoriti maršala Pilsudskega, toda ker je čital, da Pilsudski noče sprejeti predsedništva, je od tega namena odnehal. Po zaslišanju prič in po govoru državnega pravdnika in branitelja je predsednik razglasil pravorek, ki se glasi na smrt. Utemeljevanje razsodbe se objavi v teku 15 dni. Zakon predvideva za obsojenca pravico privza.

Ogrska

Tajna vojaška zveza med Madžarsko in Bavarsko.

PRAGA, 31. «Venkov» glasilo agrarne stranke, objavlja vest iz Bukarešte ki pravi, da so sklenili madžar, in bavar. monarhisti tajno zvezo proti Čehoslov. in Jugoslaviji. Že poleti se je s sodelovanjem Ludendorfa in gen. Sectka sklenil dogovor, po katerem se madžarski in bavorski generalni štab obvežeta nuditi medsebojno pomoč pri konfliktih s Čehoslovako in Jugoslavijo, in sicer bi Madžarska dala na razpolago 120.000, Bavarska pa 80.000 mož. Vojne operacije se morajo vršiti tudi zunaj dežele. Ker bi Srbi prejokone prodirali proti Sobotiču, Čehoslovaki pa proti Bratislavi, sta se oba generalna štaba sporazumela, da bosta obe vojski takoj prekoračile avstrijsko mejo in koncentrirali svoje čete ob štajerski meji.

BELGRAD, 31. «Pravda» doznava iz Subotice, da se madžarski fašisti koncentrirajo v Budimpešti, Kološvaru in Vaszhelyju in pripravljajo gotovo akcijo, ki bo gotovo povsem premenila notranjepolitični položaj v Madžarski. O tej akciji krožijo različna uganjanja, večina pa meni, da se v Madžarski pripravlja podoben fašistovski pokret, kakor nedavno v Italiji.

Francija.

Poincaré o izgreduh v Passau-u in Ingolstadt-u.

PARIZ, 31. Poslanska zbornica. Tekom razprave o bilanci ministrstva vnanih stvari je ministrski predsednik Poincaré izjavil, da dogodki v Passau-u in Ingolstadt-u dokazujejo navadno razpoloženje v Nemčiji. Tudi zavezniške vlade so zahtevale odškodnino in formalno zadoščenje. Ker se opravičbe odgovorne nemške vlade niso smatrale za zadostne, je poslanska konferenca poslala Nemčiji «ultimatum». Poincaré je nato čital opravičbe nemške vlade in njenih uradnikov in poročilo o določenih kaznih. Poslanska konferenca se bo izjavila za zadoščeno šele po popolni izvršitvi določenih kazni in odpustitvi odgovornih političnih funkcionarjev. Ministrski predsednik je poudaril končno da je poslanska konferenca morda nekoliko kasno zavzela odločno stališče, izrazil pa je željo, da bi ta zgled veljal za brezčestnost.

Sestanek zaveznikov. — Kaj bo zahtevala Francija.

PARIZ, 1. Snoch sta prispela v Pariz markiz Della Torretta, italijanski poslanik v Londonu, in Salvago Raggi, zastopnik Italije v odškodninski komisiji. Po poročilih, ki so jih objavili tujakinski listi, bi bil Poincaré pripravljen dovoliti dvoleten odlog za plačila in dajanje, ki jih dolguje Nečija, proti sledočim jamstvom: izkoriščanje državnih gozdov v mejah programa dajatev lesa, ki se sme zadrževati; nadzorstvo nad rudokopi ruhrske kotline; pristojbina na izkopavanje premoga; pobiranje carine na levem bregu Rena; delež na izvozu iz Porenja in iz ruhrske kotline. Prejete svote se denejo na račun vojne odškodnine. Ako Nemčija ne izpolni svojih zmanjšanih obvez in ako ne izvrši preuredbe financ, bi se komisija za jamstva preselila v Berlin. Nemčija bo morala predložiti načrt za ustalitev marke in najeti notranje posojilo.

Znesek odškodnine bi se znižal samo glede izkaznic C, in sicer proti odgovarjajočemu znižanju medzavezniškega vojnega dolga. Poincaré pa da bo poleg tega predhodno zahteval francoski delež od prvih 50 milijard. Končno da bo Poincaré tudi zahteval, naj se pospeši akcija za mednarodno posojilo Nemčiji.

Francoska zbornica odobrila jamčenje Francije za avstrijsko posojilo.

PARIZ, 1. Zbornica je na včerajšnji seji enoglasno sprejela zakon, s katerim se francoska vlada pooblašča, da jamči za posojilo v prilogi Avstriji. Pri tej prilici je sporočil ministrski predsednik Poincaré, da je avstrijski poslanik sporočil željo svoje vlade, naj bi se začela pogajanja o francosko-avstrijskih trgovinskih odnosih. Poincaré je dostavil, da je francoska vlada pripravljena sprejeti ta predlog. Nato je zbornica odklonila dodatni predlog, po katerem naj bi se v roku šestih mesecev sklicala konferenca vseh držav, ki jamčijo za Avstrijo.

Nemčija

Pomemben govor nemškega kancelarja o vojni odškodnini. — Nemčija predlaga Franciji pogodbo o nenapadanju za dobo enega pokolenja.

BERLIN, 31. Nemški kancelar Cuno je imel včeraj v društvu «Ehrbarer Kaufmann» velik političen govor. Takoj v začetku je kancelar naglašal, da se morajo evropski narodi postaviti na tla stvarnosti, ako hočejo doseči trajen mir. Njegova vlada je skušala najti takoj v začetku tako rešitev odškodninskega vprašanja, ki bi jo Nemčija mogla prenašati. Poročilo odbora za mednarodno posojilo Nemčiji, ki je zboroval v Parizu v mesecu juniju, bi se moralo sprejeti kot nekako «magna charta» v tem pogledu. Poročilo mednarodnih izvedencev, ki so imeli dva sestanka v Berlinu, se strinja s poročilom gori omenjenega odbora. Danes bi bilo treba kreniti to pot. Da bo mogla Nemčija plačati, ji je potrebno mednarodno posojilo. Naša gospodarska zmoglost je zelo opešala, kakor je ugotovila vlada na neki svoji nedavni seji. Tudi reparacijska komisija je s svojim sklepom od 31. avgusta priznala, da Nemčija ne more plačati. Ničče pa ne more resno misliti, da bi Nemčija, zato da bi druge oškodovale, hotela izvršiti samomor. Vojna je popolnoma izpodkopala naše gospodarsko življenje in uničila našo devizo. Naša plačilna zmoglost se sedaj presoja na podlagi kreditov, ki bi nam ga dovolila svetovna finančna. Toda nihče nam ne bo hotel dati kreditov, dokler se ne končno določi, koliko znaša pravzaprav njen dolg. Tudi Francija potrebuje določene svote. Iz obeh razlogov smo pripravljeni sprejeti, da se točno določi kaka začetna svota in pripravljeni smo preskrbeti to svoto potom mednarodnega posojila. In če nam ne bomo mogli dobiti posojila, potem bomo plačevali obresti in amortizacijo. Gospodarsko življenje Nemčije potrebuje počitka. Nemčija pa je pripravljena na industrijsko sodelovanje, predvsem s Francijo. Samo s takim sodelovanjem bi se mogla doseči ustalitev marke. Za to sodelovanje bi dala nemško ljudstvo vse svoje moči do skrajnih mej. Vlada ve, da so predvsem nemške banke in nemška industrija poklicane, da napnejo svoje sile. Toda predvsem je potrebno, da se s končno rešitvijo odškodninskega vprašanja povrne nemškemu narodu njegova trgovinska svoboda in enakost. V ta namen bi se morala odpraviti zasedba nemških krajev ob Renu. Rešitev pa se more najti le v popolnoma odkriti razpravi o celi zadevi.

Nato se je kancelar dotaknil vprašanja jamstev. Kdor zahteva jamstva — je rekel — nima pred očmi gospodarskih temveč le politične cilje in z njimi bi se zadal smrtni udarec vsem gospodarskim odškodninarjem. Ameriški državni tajnik Hughes je pokazal v svojem nedavnem govoru, da je usoda Evrope odvisna od vprašanja vojne odškodnine. Nemško stališče je zelo blizu stališču g. Hughes-a.

Med razlogi, ki se navajajo v Franciji v prilog zasedbe krajev ob Renu, je domnevni strah pred nemškim vojnem razpoloženjem. Da se ta strah odvrne, je Nemčija predlagala Franciji s posredovanjem neke druge države sklenitev svečane pogodbe o nenapadanju za dobo enega pokolenja. Francija je ta predlog nemške vlade, žal, odklonila. Kancelar je zaključil, izražajoč željo, da bi s starim letom umrlo tudi nasilje in da bo novo leto prineslo zares pravi mir.

Ves nemški narod se bo združil k delu, da bo kos svojim obvezam. Ako pa se mu pripravljajo nova razočaranja, bo ostal nemški narod kljub vsemu zložen in se bo boril za svoje edinstvo, za svojo pravico in za svojo svobodo.

Konferenca v Lausanni

Globoka navzkrižja v vprašanju manjšin in pravice tujih podjetij v Turčiji.

LAUSANNE, 31. Včeraj sta se vršili dve seji pododpora za manjšine. Razprava je bila zelo živahna. Ni se dosegel sporazum glede amnestije. Turki bi hoteli, da bi bila amnestija le za turške podanike nemuslimanske vere. Na drugi strani zahtevajo Turki, da morajo tudi zavezniški podeliti amnestijo tistim svojim podanikom, ki so storili kako dejanje v korist Turčije. Dasi so Turki na tozadevno italijansko in angleško vprašanje izrecno izjavili, da bi omenjena amnestija ne imela veljati za muslimanske agitatorje v Tripolitaciji in Indiji, se ni moglo doseči nikak sporazum, ker se je francosko odposlanstvo turškim zahtevam odločno upiralo.

Druga točka, glede katere se ni moglo še doseči sporazum, se tiče osebnih in družinskih pravic manjšin z ozirom na njihove posebne navade in običaje. To vprašanje je v resnici v zvezi z vprašanjem patriarhata, glede katerega se tudi še ni dosegel sporazum.

Podkomisija za uredbo položaja tujcev je ugotovila, da so navzkrižja glede štirih točk zelo globoka in vsled tega je sklenila, da prepusti stvar drugi komisiji, kateri predseduje markiz Garroni, naj ona razsodi. Prva točka se tiče turške lastnine, ki je nastala potom izredne zasege dela premoženja zasebnikov ali društev v slučaju vojne. Druga točka se nanaša na namen Turkov dovoliti svoji domači industriji razne olajšave in nagrade, kar bi tujim industrijam na turškem ozemlju omogočilo vsako kon-

kurenco. Tretje navzkrižje se tiče trajanja veljave tozadevne pogodbe. Zavezniški zahtevajo dobo 10 let, Turki predlagajo dobo 5 let. Četrto navzkrižje izvira od tod, ker se Turki protivijo temu, da bi mirovna pogodba vsebovala tudi sporazume trgovinske vsebine, predlagajoč, naj se sklenejo pozneje posebne in samostojne trgovinske pogodbe.

Grška

Grški revolucionarji in mir.

SOLUN, 31. Voditelj revolucije na Grškem polkovnik Plastiras je izjavil: Zelimo mir, toda mir, ki ne bo kršil ne suverenh pravic Grške ne sedanje posestnega stanja ne njenih narodnih pravic in ne pravic neodrešenega dela grškega naroda.

Ameriška pomoč Evropi

Ko so Nemci v tretjem letu vojne v svoji izjemni ošabnosti in trmi izvalili ameriške Združene države, tedaj so podpisali svoj popolen vojaški poraz. Vstop Združenih držav v svetovno vojno je še-le omogočil popolno zmago zaveznikov, sicer bi se bili Nemci utegnili ceneje izmazati iz svojega tedanjega neugodnega, vendar pa ne obupnega položaja. Sicer pa je bilo že v drugem letu vojne jasno, da ne bi ameriške Združene države mogle dovoliti Nemčiji popolne zmage nad zavezniki, zakaj ameriški kapital je bil že takoj zainteresiran v zavezniških državah, da bi bila morebitna zmaga Nemčije pomenila poraz za Združene države. Zatorej je bil vstop Amerike v evropsko vojno diktiran po gospodarskih ali bolje rečeno kapitalističnih potrebah prekoceanske države. Amerika je prodajala, to se pravi: ameriška industrija ter poljedelska proizvodnja je mašila potrebe evropskih milijardnih armad, za to pa je romalo zlato iz vseh državnih zakladnic v nenasične banke Združenih držav.

Zmaga zaveznikov z dragoceno pomočjo direktne intervencije Amerike je rešila Evropo pred politično nadvlado nemškega plemena, nikakor pa ni mogla ta zmaga preprečiti oziroma odpraviti pogubnih gospodarskih posledic svetovne vojne. Svetovna gospodarska kriza, ki se je pojavila v drugem povojnem letu, traja še danes in ni videti izhoda, ako se ne izpremeni dosedanja politika evropskih državnikov, ki zahtevajo nekaj nemogočega: da plačaj Nemčija kot premaganka vso škodo zaveznikom. Tudi če bi zavezniški pobrali Nemcem vse, kar imajo, ne bi zneslo toliko, da bi ostali svet pokril svoje škodo, povzročene po vojni. In tudi če bi to bilo mogoče in praktično izvedljivo, bi se zgodilo le za ceno popolnega uničenja Nemčije kot gospodarskega činitelja. Z drugimi besedami: v osrčju Evrope bi imeli 60 milijonov beratev. Kaj bi to pomenilo bodisi v političnem, bodisi v gospodarskem oziru za ostalo Evropo, je jasno.

Z versailloško pogodbo je ententa in v njej v prvi vrsti Francija prisiljena zahtevati od Nemčije plačilo za vojno škodo. Ne glede na to, ali je Nemčija v stanju kaj plačati in koliko, je že to večno trkanje sitnega upnika največja ovira normalnemu razvoju nemškega gospodarstva. Na ta način se nemška valuta niža in gospodarski polom grozi. Od tega gospodarskega poloma pa ne bi imela Francija ne ostale države nobene koristi, marveč bi evropsko gospodarstvo sploh dobilo takšen udarec, ki bi ga bilo težko parirati. Posteno je, da Nemčija plača, to je res, zopet pa je res, da je treba dobiti način, kako priti do vojne odškodnine brez uničenja nemškega gospodarstva. Takšna rešitev pa je očitno silno težka, kar dokazuje neštete konferenice, ki so se bavile in se bodo še bavile z odškodninskim vprašanjem.

Med zavezniški sta zlasti Francija in Italija v velikih škripcih. Obe imata prav, ko zatrjujejo: Mi, ki smo zmagali, moramo plačati ogromne vojne dolgeve, ki smo jih napravili pri svojih zavezniških in drugih, Nemčija, ki je premagana, pa neče ali, kakor pravijo Angličani, ne more plačati. Torej ali naj Nemčija plača, ali pa zasedemo njene industrialne dežele.

Sveveda so tu znaemiti ekonomski (zlasti angleški in ameriški), ki predlagajo brisanje vojnih dolgov. Le na ta način je potem mogoče odpustiti oziroma znižati Nemčiji vojno odškodnino. Do sedaj so ostali taki navseti laični načrti le na papirju in preteče še mnogo časa, predno se v tem oziru kaj veljavne sklene. Ti načrti so že «stari», to se pravi že pred dvema letoma je angleški ekonom predlagal povoljno rešitev odškodninskega vprašanja, ker je videl vnaprej, da je izvedba versailloške pogodbe nemogoča.

Toda čas hiti in položaj se dan za dnem slabša. Evropa je daleč od normalnih razmer, kaos je vedno večji, politični položaj je ravno vsled omenjenih gospodarskih vzrokov zelo napet, skratka Evropa čaka juhi časi, ako se ne najde leka nizozemnemu položaju. In v teh za Evropo tako težkih časih prihaja zopet «rešilni» glas iz Amerike. Vlada ameriških Združenih držav je te dni pretresala vprašanje kako pomagati Evropi. Četudi so bile tozadevne razprave tajne, vendar je prišlo toliko na svetlo, da vemo za kakšen princip se gre. Z ozirom na obupni finančni položaj Nemčije se bavi Amerika z načrtom posoditi Nemčiji ogromno svoto, da zopet vzpostavi svojo valuto in uredi svoje finance. Torej Nemčiji je treba zagotoviti gospodarski obstoj, ako naj se Evropa izkopa iz težkih škripcev. Gospodarsko dobro stojiča Nemčija bo mogla plačati vojno odškodnino. To je stališče Amerike.

Dasi še ne vemo, koliko je resnice na vseh teh govorih, vendar je eno gotovo, da so se pričeli Amerikanci zanimati za evropske razmere in so torej zainteresirani na usodi evropskih držav. Stvar je namreč takole: Ameriška industrija in poljedelstvo se nahajata v krizi ravno vsled slabe kupne moči obubožane Evrope. Med obubožanimi državami pa zanima Ameriko najbolj Nemčija. Nemčija je tisti trg, kamor bi Amerika odlagala svoje surovine in napol izdelano industrialno blago in kamor bi prodajala svoje poljske prideleke. Danes je Amerika prenasčena z zlatom, in to zlato je prišlo daviti. In čim slabše postajajo valute onih držav, ki prihajajo za ameriški izvoz v poštev, tem huje postajajo posledice tega prenasčeneja bogastva. Zatorej bi tako posojilo, kot so si ga zamislili Amerikanci poma-

galo na noge Nemčiji, obenem pa bi imeli Amerikanci v Nemčiji gotovega in stalnega odjemalca. Govori se namreč o kakih 7 milijardah lir, ki bi jih prejela Nemčija na posodo od Amerike. Razume se, da ne bi prejela Nemčija tega posojila v denarju, ampak v blagu. Gre se pravzaprav za ogromen kredit, ki bi ga dobila Nemčija v Ameriki za nakup surovin, industrialnih izdelkov in poljskih pridelkov. Vse to bi morala kupovati Nemčija za izposojeni znesek v Ameriki. Na ta način bi si ameriška industrija in poljedelstvo zagotovila za dolgo dobo let dobrega odjemalca.

Razume se, da pride do tega posojila pod gotovimi pogoji. Doseči se mora sporazum med zaveznicami, Nemčijo in Ameriko v odškodninskem vprašanju.

Pogoji bi bili nekako ti-le: 1. Sporazumna določitev take vojne odškodnine, ki jo Nemčija mora v resnici plačati. 2. Nemčiji se dovoli večleten moratorij. 3. Nemčija zastavi vse svoje gospodarske vire, da se tem zagarantira posojilo. 4. Francija se odzove zasedbi Portorja. 5. Evropa mora znižati vojaške izdatke, torej delna razorožitev.

Iz povedanega je razvidno, da so omenjeni načrti o brisanju dolgov začasno pokopani, ker so ti načrti Ameriki kot največji upnici malo simpatični. Drugič je jasno razvidno, da bi Amerika s tem posojilom napravila eno najboljših "kupčij", ki si jih je močje zamisliti.

Toda zelo dvomljivo je, ali bo evropskim državam razen Nemčiji ugajal ta načrt. Amerika bi si s tem posojilom osvojila popolnoma ogromne nemške trge ter bi izpodrinila ostale države, med njimi Anglijo. Drugič je taka ekonomska zveza med Ameriko in Nemčijo ustvarila med obema državama tudi politične vezi. Amerika bi bila prisiljena vzeti v zaščito Nemčijo pred morebitnimi pritiski Francije ali kakšne druge države. Dalje se Francozi po pravici boje, da bi gospodarsko in politično ojačena Nemčija ne hotela sploh ničesar plačati, ampak bi se začela pripravljati na revanšo za polom 1918.

Amerikanski posojilni načrt v zgoraj opisani obliki bo naletel torej na velik odpor pri zaveznicah v Evropi. Ta odpor je utemeljen v političnih in gospodarskih posledicah ameriške posojilne akcije, ako bi se izvedla tako, kot se o njej sedaj govori.

Iz vsega, kar smo povedali, zamoremo tako-le zaključiti:

Evropa se nahaja v težki gospodarski in politični krizi. Ena največjih ovir za vzpostavitev normalnih razmer izvori odškodninske vprašanje. Evropski državniški se že tri leta zamažajo trudijo razvozlati ta zamotani voz. Amerika ponuja svojo pomoč, toda njena pomoč je takšna, da je Evropa ne bo sprejela. Zatorej zamoremo mirne duše prerokovati, da pojde tudi ta akcija v nič. Končno pridemo le do edine močje rešitve in ta je splošno brisanje dolgov.

Due interpelaciji poslanca dr. Giffana

I. Vprašanje.

Podpisani vpraša predsednika ministrskega sveta, ministra za notranje zadeve, ali mu je znan sledeči dogodek in če namerava po ugotovitvah, ki bodo eventualno potrebne, poskrbeti, da se ljudskošolski učitelj Anton Ladavac lahko takoj povrne v Pazin (Istra) in zopet prevzame, nemoten od fašistov, svojo službo. Dne 1. novembra 1922. se je prikazal ob pozni uri v stanovanju Ladavca fašist Zuccon iz Pule v črni srjaci, oborožen s pištolo ter prisilil Ladavca, da mu je sledil na presto v neki temen prostor; podpiran od dveh drugih oseb, nekega Oresta Antonaz in Gasperinija iz Pazina, katere sta bila tudi v fašistovskem kroju in oborožena ter bila edina ki sta pritekla na Ladavčevo klicanje na pomoč, ga je prisilili, da je pokleknil in mu ukazal, naj mu poljubi čevlji. Ko se je branil, mu je z živo silo storil se dotakniti čevlja z obrazom s tem, da je dvignil nogo; končno mu je pod grožnjo upoštevanja stanovanja in smrti ukazal, da takoj zapusti mesto. Ladavac je moral pobegniti v Trst ter zapustiti ženo, otroke in svoje stare roditelje. (Zahteva se pisan odgovor). Wilfan.

Odgovor: Učitelj Ladavac je — nekaj časa sem — predmet sovražnosti s strani vsega pazinskega meščanstva zaradi njegovega italijanskega vladarstva nasprotnega vedenja. Kot učitelj v Zareču ne skriva svojih protidržavnih (antinacionalnih) čustev; je tajnik jugoslovenskega učiteljskega društva v Pazinu in član odbora hrvaške čitalnice v Pazinu. Tudi njegova družina goji malo do brotna čustva napram Italiji.

Dejanje, na katero opozarja vprašujoči poslanec, je prišlo pazinski podprefekturi do znanja potom pisma istega Ladavca datiranega iz Trsta in naslovljenega na okrajni šolski svet, v katerem je poročal, da je zapustil svoje bivališče vsled fašistovskega ukaza ter prošil, naj se smatra

njegova odsotnost kot povzročena po višji sili. Preiskava, ki je bila takoj izvršena in izpraševanje Ladavčevih sorodnikov niso dali podatke za istovestnost krivice; imena nekaterih krivcev so se zvedela iz vprašanja, kateremu se odgovarja, med tem ko bi bila lahko naznanjena od prizadetih naravnost oblastem.

Skrbelo se je za to, da so bili odgovorni naznanjeni sodni oblasti. Z ozirom na osebnost svobodo Ladavca so bili napravljeni vsi ukrepi, ki so potrebni, da se ista zjamči.

Državni podtajnik: A. Finzi I. r.

Op. ur. Jemljemo radi na znanje, da je ministrstvo odredilo preiskavo. Čudimo se le, da ministrstvo tako brez drugega jemlje na znanje informacije lokalnega oblastva o strašnih lastnostih učitelja Ladavca kot odbornika hrvaškega učiteljskega društva in hrvaške čitalnice. Gospodje v Rimu so se najbrže prestrašili teh dveh imen, posebno ko je k enemu imenu pridejan pridavek "jugoslavski", a pazinska podprefektura ni smatrala za potrebno dodati, da gre tu za dve zakonito obstoječi oblasti potrditvi društvi, ki prijavljata svoje odbore in občne zbornice oblastvom. Je pač stara pesem: Bog visoko, Rim daleko! In tako podrejeni organi mirno pašujejo in informirajo vlado po svoje.

II. Vprašanje: Podpisana vpraša predsednika ministrskega sveta, ministra za notranje zadeve o zasedbi šolskih poslopij v Grozjanu in Ferencih v Istri, ki so last Družbe sv. Cirila in Metoda, se strani fašistovskih čet, da izvesta, kaj se bo ukrenilo, da se vrnejo omenjena poslopja svojem zakonitemu lastniku in da se prepreči ponavljanje takih nasilnih činov v bodočnosti. Stanger, Wilfan.

Odgovor: Šolski prostori v Grozjanu, pripadajoči slovenskemu društvu "Sveta Ciril in Metod", ki so že dolgo časa zaprti in niso prirejeni v nobeno rabo, so bili zasedeni od fašistov s sodelovanjem vsega prebivalstva, po večini slovenskega, ker se je čutila potreba po poslopiju za javne šole.

Je v teku postopanje s šolskim oblastvom za rešitev zadeve.

Ne izhaja, da bi bili prostori istega društva zasedeni v Ferencih.

Državni podtajnik Finzi M. p.

Iz minulosti v bodočnost

Minulo je precej let od tedaj. Društvo "Pravnik" je priredilo svoj vsakoletni izlet na Prosek. Udeležilo se ga je lepo število pravnikov iz raznih krajev slovenske zemlje. Na kolodvoru na Opčinah jih je pričakovalo opensko pevsko društvo "Zvon" in mnogo drugega občinstva. Zbor "Zvona" je zapel izletnikom — pod vodstvom našega kremenitega Stipe Ferluga — ubrano pesem v pozdrav. Po primernem nagovoru in odgovoru je sprevod ob živahnih živklicah krenil proti Opčinam, kjer je ob jutru prišlo do prisrčnih pojavov bratstva ob zvokih pesmi in glasbe. Po takratnem sprejemu vzrdoščeni gostje so se napotili potem peš proti Proseku po takozvani Napoleonomi cesti. Pri obeliskih jih je še enkrat pozdravila vesela koronica. Gostje so bili naravnost vznemirjeni neopisno krasni panorami, ki se je odprla njihovemu pogledu doli na mesto in na široko sinjino morja. Ko smo dospeli nad Kontovelj, nas je sprejelo tamkajšnje pevsko društvo "Danica" z zastavo in mnogo občinstva. Zepet so se vzmenjavali bratski pozdravi in odzdravi. Prisrčno je pozdravljali brat brata.

Na odličnem dvorišču gostilne Lukšev na Proseku je bilo prirejeno za skupen obed, ki se ga je udeležilo poleg izletnikov tudi mnogo mestnih in okoliških gostov. Došli sta proseško in kontoveljsko pevsko društvo z godbo. Ob zvokih pesmi in godbe in zaporednih govorih je slavilo slovensko bratstvo svoje slavje. Gostje so bili radostno presenečeni tem bolj, ker je ta izlet priredila stanovska in strokovna organizacija, omenjena na razmeroma ozke kroge razumnikov, ki je sicer zastopala velike narodne interese, ki pa pri njenem delovanju niso bili udeleženi široki sloji naroda. In vendar toliko prisrčne radosti. Presenečeni so bili tudi zato, ker je bil delavnik in je bilo toliko sodelovanja delavnega ljudstva tem bolj presenetljivo.

Poleg mene je sedel odlični slovenski pravnik, ki je spričo vseh tistih pojavov slovenske zavednosti in bratoljubja vzklil: "Vi Tržičani se toliko ponosite s svo-

jimi uspehi, toda, lahko vam, ko imate tako ljudstvo!"

Ta dogodek iz čustev, ki so že precej za nami, mi je prišel v spomin te dni, ko sem na nekem mestu, kjer sicer ne govorijo radi pohvalno o Trstu, kolikor je slovenski, ni o vsem, kar se snuje in dogaja v njem, čital pohvalo slovenski mladini, češ, da je ona začela s smotrenim delom in tudi že dosegla uspehov. Naša akademsko mladina je res vredna te hvale v polni meri. Naglašamo to posebno zato, ker je o našem Trstu in našem tukajšnjem ljudstvu precej razširjen glas, da je to mesto gnezdo pokvarjenosti in ljudstvo v njem lahkoživo, neresno, ter zato nesposobno za smoteno, koristno in pozitivno delo. S tem večjim zadoščenjem ugotavljamo, da je ravno naša akademsko mladina tako resna in se tako skrbno pripravlja za bodoče naloge v življenju, kakor gotovo ne povsod na slovenski zemlji. Ker pa mnogi naši sodijo, da ona pohvala ni bila napisana toliko radi mladine, ampak da je imela drug namen — smuka proti... nemladinom, — bi morali že najodločneje zavrniti tak poizkus. Najkrvičnejša bi bila domneva, da naši — bodi nam dovoljen ta izraz — nemladini neradi gledajo na delovanje in snovanje mladine. Krivično je, če se hoče ustvarjati domneva o kakem nasprotju med — da napišemo konkretno besedo — tukajšnjimi vodilnimi močmi in razumnišo mladino. Nasprotno je resnica: naši vodilni činitelji spremljajo z vso simpatijo delovanje mladine in pa z željo, da bi to delo donalo tem več dobrega sadu za kulturni napredek našega, sedaj stokrat bednega naroda na tem ozemlju. Iz dna duše smo hvaležni vsi za to delo in mu želimo božjega blagoslova.

Zakaj smo se spomnili onega dogodka na "Pravnikovem" izletu? Iz zelo tehtnega razloga. Oni gospod je menil: "Lahko vam Tržičanom, ko imate tako ljudstvo!" Tu moramo že postaviti velpomembno vprašanje: mari je menil, da je to ljudstvo padlo "tako" z neba doli? Ali ni nič pomislil, koliko dela, truda, naporov in žrtve je trebalo, da je to ljudstvo postalo "tako"? Kdo je vršil to delo? Mari ne tisti, ki danes niso več mladini, ali pa so že v hladnem grobu? Ti so ustvarjali podlage, na katerih naj bo mladina nadaljevala delo. To je večni zakon v življenju vsakega naroda, da je delo sedanjosti v nerazdružljivem spoju z delom minulosti, da nastopajoča generacija nadaljuje in razvija delo prejšnje. Mlajši prinašajo seveda nove ideje in smernice, ali vsikdar na poprej ustvarjenih podlagah. Na delu sedanjikov imajo neizbrisne zasluge delavci iz prejšnjih dob. Vedno mora ostajati kontakt med minulostjo in sedanjostjo, da bo delo za bodočnost uspešno. Le kdor pozna ta kontakt, sodi pravično. In pri nas je tako razumevanje. Najboljši dokaz za to je dejstvo, da ni prišlo še do nikakega navzkrižja med vodstvom in mladino.

Sicer pa bi bilo skrajno krivično tudi to, če bi menili, da so naši sedanjiki starejši narodni delavci kakih političnih zakrknjenosti, nedostopni za nove ideje in brez razumevanja nalog in potreb sedanjih dob. O ne! Neizprosnost konservativnosti so le v toliko, kolikor hočejo, naj se stare podlage na rušijo, marveč naj se na njih vrši novo delo! Iz minulosti naj raste bodočnost! C.

Dnevne vesti

Dežela in pokrajina. Italijansko javno pravo deli državo na "provincije". Naše dežele Goriska, Trst, Istra so dobile po koncu vojne v italijanskih ustih ime le "nuove provincie". Ti izrazi pa so netočni, kajti italijanska "provincie" je nekaj drugega, kot so bile pod bivšo Avstrijo naše dežele. Tega dejstva Italijani niso hoteli upoštevati, vsled česar je nastala glede pojmov italijanske "provincie" (pokrajine) in naše "dežele" gotova zmešnjava, ki ne more biti na korist jasnosti pojmov, temu neobhodnemu predpogoju vsakega jasnega mišljenja. Vsled tega radi približujemo sledečo razpravo, ki nam je prišla iz občinstva, pridružujoč se popolnoma nazirajoč g. dopisnika: Njegova tehtna izjava se glasijo:

"Italijanska provincija je podobna francoskemu 'départementu'."

Italijanska regione je ravnotako podobna francoskim zgodovinskim enotam, ki so jih radi "vedinjenja" razkosali na departmane.

Avstrijsko javno pravo je priznalo pravzaprav same dežele (Länder). Izraz "Provinz" se je skušal uveljavljati kvečjemu za pravno degradacijo, ne pa glede na morebitno razkosanje teh dežel. Italijanska v avstrijski rabi ni imela popolnoma aдекватnega izraza za dežele; to se vidi, če se primerja pomen besede

paese v zvezi "regni e paesi" s pomenom v "il nostro paese". Tako se gotovo ne bi bila izražala ne goriski ne istrski deželni glavar, kadar sta govorila o Goriskem ali Istri; rekla bi pač "la nostra provincia". Niti terra (hrvaški zemlja) ne bi popolnoma odgovarjala. Za radi tega, ne glede na to, da je edina popolnoma izvršena javnopravna razdelitev italijanskega ozemlja izražena v provincah, je umljivo, da se je za zasedeno in potem priklopljeno ozemlje, ko se je vsaj v glavnem ohranila njegova dosedanja razdelitev, uvedel naziv "le nuove provincie".

Morda je ravno ta okolnost, da so te "nuove provincie" v bistvu istovetne s starimi deželami, povod, da nekateri naši "postavljajo provincia" = dežela. Z druge strani se jim morda naša beseda "pokrajina" zdi se prosta in radi imena Julijske krajine najprimernejša za prestvo nam nove regione.

Prevod za provincia mora v našem novem položaju odgovarjati ne samo tistemu pomenu, ki ga beseda slučajno ima z ozirom na posebni primer Julijske krajine, nego tistemu pomenu, ki ga ima za italijansko javno pravo sploh. V tem pomenu, ki ga ima za italijansko javno pravo sploh. V tem pomenu je provincia za nas nova in jo moramo postavljati s tisto našo besedo, ki jo odgovarja z jezikovnega in književnega stališča: to pa je edino "pokrajina". Tako se je doslej vedno, in sicer tudi v drugih slovenskih jezikih, prevajala beseda provincia. To nima po pomenu nič opraviti s krajino, ki znači Grenzland, Grenzmark.

Za regione je težje najti pravi izraz. Če pa pomislimo, da gre za zgodovinske in obenem večinoma zemljepisne enote, se lahko brez obotavljanja odklenemo izraza dežela, tem bolj, ker gre za razna politična stremelja v Italiji ravno na to, da bi svojim regionem, ne pa svojim provinciam, priborili približno tak javnopravni položaj, kakršnega so imele avstrijske dežele.

Za posestnike predvojnih avstrijskih in ogrskih vrednostnih papirjev. Prefektura poroča: Posesniki avstrijskih predvojnih vrednostnih papirjev, prepečatenih ali neprepečatenih od ital. zakladnega ministrstva, ali prepečatenih od tujih držav, ali protestiranih, bodo morali, če hočejo, da italijanska vlada štiti njihove pravice nasproti državam naslednicam Avstrije, deponirati spodaj navedene vrednostne papirje do 15. januarja t. l. pri zakladni delegaciji v Trstu (na deželi pri pulski ali gorški podružnici ali pri agencijah Banke d'Italia v Trzinu in Tolminu). Vrednostni papirji bodo morali biti pospremljeni s seznamom v dveh izvodih, v katerem bodo vrednostni papirji točno vpisani, po vrstah in tekoči številki ter označeno ime, priimek, očetovstvo in naslov lastnika.

En izvod se bo vrnil, opremljen s podpisom in kolkom za sprejemnico ter se bo moral ob svojem času zopet predložiti, da se lastniku izroči izročilo kompenzacijski vrednostni papirji, ki jih bo izdala odškodninska komisija.

Italijanski državljani, ki imajo spodaj navedene vrednostne papirje na ozemlju republike Avstrije ali drugih držav — naslednik Avstrije in so dvignili protest proti njihovega pečetanju, bodo morali izročiti prijavo v treh izvodih, katerih eden se jim bo vrnil, spremljen s podpisom in kolkom zakladnice. V prijavi bodo morali biti točno navedeni vrednostni papirji, zavod, kjer so deponirani, ime, priimek in očetovstvo vlagatelja. Državni zakladnici se bo tudi moralo omogočiti, da zahteva njihovo vrnitev od vlade, na katere ozemlju se nahajajo in se bodo v ta namen dodali k prijavnici pobotnica, ali vlozna knjižica in potrditev o italijanskem državljanstvu.

Tuji državljani bodo morali predložiti posedovane vrednostne papirje, ki so bili prepečateni od italijanskega zakladnega ministrstva, niso pa še bili menjani s seznamom v dveh izvodih.

Vrednostni papirji, ki se morajo predložiti, so ti-le: 1) 4% unificirana renta, od maja do novembra; 2) 4% unificirana renta, od januarja do julija; 3) 4.20% unificirana renta od februarja do avgusta; 4) 4.50% unificirana renta od aprila do oktobra; 5) 4% unificirana renta od aprila do oktobra; 6) 4% avstrijska renta od marca do septembra; 7) 4% avstrijska renta od junija do decembra; 8) 3.50% investirana renta od februarja do avgusta; 9) Boni avstrijskega zaklada 1914; 10) 4% državne obveznice za železnice, izdane 1913; 11) 4% državne obveznice za železnice Kronprinz Rudolf, unitirane 1. 1893; 12) 4% prednostne emisije za železnice Kronprinz Rudolf, unitirane 1. 1883. v forintih in markah.

Kdor poseduje spodaj navedene vrednostne papirje ogrskega predvojnega dolga, ki so se že popisali, jih bo moral predložiti do 15. januarja 1923. zakladni delegaciji v Trstu (na deželi: kakor zgoraj) s seznamom v dveh izvodih, v katerem bodo jasno navedeni: ime, priimek očetovstvo in naslov vlagatelja, ki ga predstavlja vsak vrednostni papir, ki se predlaga. Vlagatelj bo moral razen tega dolčno izjaviti v seznamu, pri svoji časti, da vrednostni list ni dobil po 26. juliju 1921., ko je stopila v veljavo trianonska pogodba, od osebe, ki pripada državi, katere je stopila na mesto Madžarske. En izvod seznama se bo vrnil izročevalcu, podpisane na pobotnici in se bo moral potem ob svojem času zopet predložiti, da se mu eventualno dajo novi vrednostni papirji, ko bodo ti izročeni italijanski vladi. Tisti, ki imajo svoje vrednostne papirje na ozemlju katere države, ki je stopila na mesto Ogrske in ki so svojočasno dvignili protest proti pečetanju, bodo morali, če lahko dokažejo, da se vrednostni papirji nahajajo v inozemstvu na podlagi zakona ali ukaza tuje države, predložiti seznam v treh izvodih, katerih eden se bo vrnil, opremljen s podpisom in kolkom za zakladnico.

V seznam se bodo morale staviti iste navedbe za tiste, ki posedujejo vrednostne papirje in se mora razen tega dati italijanskemu zakladnemu ministrstvu nalog, da zahteva neprepečatene vrednostne papirje od vlade države, na katere ozemlju se nahajajo in da jih predloži v izmenjavo.

Ogrski vrednostni papirji, ki morajo biti vsebovani v seznamu, so ti-le: 1) 4% obligacije za rento v zlatu, od januarja do julija, emisije 1881—1889; 2) 4.50% obligacije za rento v kronah, od junija do decembra emisije 1892, 1900, 1902, 1903, 1904, 1908 1910; 3) 3.50% obligacije za rente v kronah, od januarja do julija, emisije 1897; 4) 4% obligacije, ki se amortizirajo za rente v štirih valutah (kronah, markah, frankih, šterlingih) od aprila do oktobra, emisija 1914; 5) 4% obligacije, ki se lahko amortizirajo v svrhu razbremenitve zemljišča, emisija 1889; 6) 4.50% nominativne obligacije v prid madžarskim mestom in občinam, emisija 1912.

Kaj se vse lahko zgodi v imenu fašizma. Rimski "Tribuna" poroča o sledečem slučaju, ki se je dogodil v kraju Ariccio v rimski pokrajini: Nekaj Giuliano Zugarelli se je spri s svojo sestro Elizabeto in njenim možem po

imeni Onofrio Romagnoli. Zamera je bila velika in Zugarelli je kahal več tednov svojo jezo. Obenem je iskal način in priliko, da bi se sestri in vsaki muševal. Prišlo mu je na um, da doseže najprej svoje namen, ako se vpiše v fašijo. Tako je tudi storil, a za muševanje je izbral ravno dan božične vtilje. V ta namen je obtožil sestro in vsakega nekaterim fašistom, da Romagnoli in njegova žena Elizabeta obrekujejo fašijo in fašizem, vsled česar da jim je treba dati piti ricinovo olje. Fašisti so se dali lahko prepričati, medtem ko je za "olje" poskrbel Zugarelli sam. Toda v resnici ni bilo ricinovega olja, temveč neka bolj zopurna in grša tekočina. S to tekočino so šli fašisti v hišo obtoženega Romagnoli-ja ter prisilili gospodarja (žena je bila pri maši), da mora popiti — ne olje, temveč ono umazano tekočino, ki jo je bil pripravil Zugarelli in ki je nečesto imenovati. Romagnoli je seveda obšel in je moral poklicati zdravnika, da mu izpere želodec od po sili zavzete svinjarje. Ta dogodek je vzbudil v Ariccio velik ogorčenje med meščani, ki niso mogli razumeti tega dejanja. Končno pa je prišlo na dan, da je bilo to čiščenje plod Zugarellijeve hudobne zvijače, in tamkajšnji fašjo je prišel, kakor razumljivo, v zelo neprijeten položaj. Da rešijo svojo čast, so fašisti Zugarellija takoj izključili iz fašije, a pred slovesom so ga peljali isti mladeniči, katere je bil poslal v hišo svojega svaka, v tamkajšnjo lekarno, kjer je moral popiti tri once ricinovega olja. Nato je dobil par brc v sedelo in s tem je bila — pravda končana.

Rimski list, po katerem posnemamo to vest, pravi, da so meščani odobravalji z velikim zadoščenjem kazen, ki je zadel Zugarellija, naglašajo pa v posebni pripombi, da se kljub vsej strogosti fašistovske discipline nahajajo na deželi gruča fašistov, de katerih ne sega nikako nadzorstvo in ki še vedno upajo, da bo fašizem ostal v njihovih rokah tudi nadalje oziroma srednjeveške samovoljnosti.

"Giuliettijevi spomini". (Memorie della mia vita.) Omenili smo to znamenito knjigo, ki je znamenita, ker nas prevaja v razburkano minulo, ki je pripravljala poznejše zgodovinske dogodke svetovne pomembnosti. Znamenita informativna knjiga je, ker nas seznaja s tedanjimi razmerami in ljudmi, ki so se razmere oblikovali, da moremo lažje razumeti današnje dogodke in ugibati o možnostih v bodočnosti. Mi smo že prinesli kratek posnetek iz poglavja v tej knjigi, kjer pripoveduje stari državnik Giulitti o dogodkih v času, ko se je tromezda bližala zatonu in je le Giulitti prelom med Italijo in Avstrijo — odločil. Smo odločil, kajti, par let pozneje je vendar prišlo, kar je moralo priti, ker je razvoj nezadržno šilil k temu. Danes ugotavljamo, da se vse evropsko časišje bavi z Giulittijevimi "spomini" in jim soglasno priznava veliko znamenitost. Naglašajo, da ga morda ni niti enega, ki ne bi mogel s tako avtoriteto govoriti o minulih dogodkih v evropski politiki. Ni bil doktrinar, ampak odločen je bil zanj — uspeh. Neomajen pristaš trovezja je bil, ker je bil uverjen, da je v tej tvorbi najbolj zavarovana varnost Italije in njen mir. Ko je grozila nevarnost vojne Avstriji proti Srbiji in Crni gori, je pisal Giulitti Sanji. Giuliano, tedanjemu italijanskemu ministru za zunanje stvari: "Naš edini cilj bodi, da preprečimo izbruh evropske vojne. Če pa izbruhne, ne smemo mi sprejemati odgovornosti za to in se ne smemo zaplesti vanjo. Vse drugo je za nas brez vrednosti in nikdar ne bi hotel po kostanj v žrjavico za druge." V teh lajdarnih besedah imamo razlago za Giulittijevo politiko nevtralnosti ob izbruhu vojne v letu 1914. Giulitti je sicer ostro obsodil "brutalni način", kakor je Avstrija izzvala vojno proti Srbiji, vendar je nasvetoval, naj Italija ostane nevtralna. S tem si je nakopal strastno sovraštvo nacionalistov, takozvanih "intervencionistov". V obrambi tedanje svoje politike navaja značilno dejstvo, da je podpisal ministrstvo Salandrove do aprila leta 1915, da pa ni nič vedel za londonski pakt, sklenjen v istem mesecu, v katerem se je Italija tajno obvezala, da stopi na stran Rusije, Anglije in Francije proti vsem državam, ki so bile v boju proti antanti, torej ne le proti Avstriji, ampak tudi proti Nemčiji! Giulitti očita Salandro, da je vedno veliko govoril o vojni proti Avstriji za osvoboditev neodrešenih pokrajin, da pa Nemčiji ni nikdar napovedal vojne kljub onemu tainemu dogovoru! Pozneje pa se je moral tudi Giulitti prilagoditi razvoju dogodkov in je priznaval, da spada ta vojna k največjim zgodovinskim dogodkom.

Silvestrov večer je za ljudstvo vsega sveta med najsvetnejšimi. Ljudje se zbirajo — ali v družinah, ali v zasebnih krogih — v nekem posebnem čustvenem razpoloženju, da v medsebojnih razgovorih in ob veseli pesmi pozabijo na tem večeru na prestano gorje v minulem letu in da si prav iz dna duše voščijo srečnejših časov v nastopajočem letu. Ta lepi običaj je posebno priljubljen, tudi med našim ljudstvom. Sirom po deželi so se tudi leti vršili Silvestrovi večeri. Toda tudi tam, kjer so se vršili svobodno, je bilo opaziti neko tesnobo, ki je grenila in tlačila duša. Razlogov za to nečemo navajati. Znano so. Je pa bilo tudi slučajno, če se je ta nedolžna in človeškemu čustvovanju tako živo potrebna uteha siloma preprečila. Tako n. pr. v Koprivi brez vsakega tehtnega razloga. Zgodilo se je od strani šestere fašistov z Opčin kljub prisotnosti dvanajstostorice ali trinajstostorice orožnikov. Čemu to? Čemu to zagrevanje duhov in ozlovoljenje ljudstva v takih trenutkih blažega, nežnega, človečanskega razpoloženja? Čemu to odrekanje utehe koprnečim srcem? Tem častnejše spričevalo za naše ljudstvo je dejstvo, da je kljub vsemu in vsemu ohranilo — kolikor nam je znano — svoj dobri smisel, in milino svoje duše in da tudi spriču vsega obžalovanja vrednega — da se blago izrazimo — nasprotovanja ni odgovorilo s nikakimi razburljivimi dejanji? Je pač naše ljudstvo kulturno in, miroljuben element v najlepšem pomenu te besede. To njegovo svojstvo bi morala ceniti posebno oblastva in ne vrčati mu nemilo za milo. Posebno bi se opozorili oblastva ne dejstvo, da so bili letos med slavitelji Silvestra večera prvič tudi slovenski mladeniči, ki v italijanski vojski vestno plačujejo najtežji — krvni davek. Kako hudo jim je moralo biti pri srcu, če so bili morda da kje priče take neblagohotnosti napram njihovim dragim!

Na pragu novega leta. V svojem novoletnem članku pred tem naslovom smo našli vrsto ljutih krivic, ki jih je moralo naše ljudstvo trpeti v minulem letu. Ena pa nam je izbegnila. Morda napolnijo krivica. Ne samo iz uradov in šol, ampak tudi iz naših cerkev so začeli izganjati naš jezik! V poreško-puljski škofiji bi mogli na prstih ene roke našeti hrvaške župnije, kjer morejo hrvaški verniki še moliti svojega Boga v svojem jeziku. Nastavljajo duhovnike, ki ne poznajo jezika ljudstva. In ti vršijo to delo raznarodovanja cerkve tem rajše, ker je v njih tudi razpoloženje za tako delo.

PODLISTEK

Igralec, ki dobiva.

Spisal Mavricij Jókai
Iz madžarskega izvirnika poslovenil
Ivan Koštič 77

Milora je gledala po cele dni ono mrgoleče življenje na morju. Ta prizor imela nekaj čarodejen učinek na prebivalca suhe zemlje. Ljudje, ki živijo vedno na morju, so za eno stopnjo višja bitja od nas. Oni veliki sinji ocean je nam neznan, skrivnostno svet; njim pa prehranjuje dom. — Milora se je navadno s tem zabavala, da si je, kadar so se prikazovali roji ribiških čolnov na morju, izbrala enega izmed njih ter potem stavila sama s seboj, da bo tisti prišel najbliže k rtiču. Vselej je uganila pravega. Ona rodbina je imela posebno srečo v hazardni igri; morda bi bila Milora dobila tudi v loteriji, če bi bila stavila. — Tudi zdaj prihaja prav tisti čoln, ki si ga je iz daljave izbrala, z razpetim jadrom naravnost proti "Perilu". — Tako se zove tisti strmi del doline Drazice, ki se spušta plevel v morje v obliki pokloga. — Ribič je menda že končal svoj lov, ker sedi mirno na krmarški klopi ter brenka na mandolino. Nemara je še mlad in zaljubljen? — Zvoki pesmi se čujejo do gradu; napev se dá razločiti tudi skozi mirno šumljanje valov. — Dekletu srce močno bije. Ona

pesem ji je tako znana. Daleč se pripoige iz okna in tako posluša; zdaj že razume tudi besede: "Prišla je večerna sapica — — — Moj brat Metel!" — zavpije dekle od radosti; v prvem hipu ji pride na um, da prihaja brat, ki poje znano barkarolo. To ji je obljubil. — V drugem trenutku pa je postala žalostna: Če jo zdaj brat odvede s seboj, domov, na posestvo v Slavoniji, kjer ni ne morja ne skal, marveč je le brezkončna velika ravnina in na njej sama pšenica, in kjer ni ne hrabrih Uskovcev ne slavnega junaka "lepega Marka", ampak so le trdo delajoči tlačani in pridni volji, ki stresajo svoje zvonove — njej bo umreti. — Potlej pa, ko pride čolnar bliže in postane pesem bolj razločna, zapazi dekle, da to ni Metelov glas. Brat je imel močan, vibrirajoč bariton, nocojšnji glas pa je mehak, prililjiv alt. Kdo je neki? — Milora ima daljnogled; tega vzame na pomoč. — Pojoči mož je obrnjen s hrbtom proti solncu; njegov obraz je ves v senci; zato je njegove poteze težko razločiti. — Cesar ne spozna niti okoli niti ubo, to spozna srce. — Oni čoln nese mrgoleče drugega — ženina — "lepega Marka" — željno pričakovanega! — Dobro ga spoznava; v svesti si je, da je on. Semkaj pluje! — Zdjaj se domisli Akasmita. — Ta je cesarski vojak, ki mora stati na rtiču na straži z nabito puško. — Ta lahko spozna "lepega Marka", kadar zavije s čolnom v Perilo; lahko mu zastavi pot in ga še celo lahko ustreli. — To je treba preprečiti! — Pripogiba se iz okna, jo poslaa nem poljub z roko bližajočemu se čolnarju,

potem pa vzela v roko handžar ter stekla doli k "punti" iskat Akasmito. — Zenska v naredniški monturi je stala tam pod verando, opirajoč se na cev puške, z veliko čako iz medvedje kože na glavi. Z uprtilim pogledom je zrla na morje. — Milora je planila k njej ter jo prijala za roko. — "Oni čoln vidiš, kaj ne?" — "Vidim." — "Na njem prihaja moj ljub, moj ženin." — "Vem." — "Lepi Marko, kraljevič!" — "Poznam ga." — "Prišel bo sem k meni." — "Potem se naj Bog usmili uboge njegove duše!" — "Ti ga hočeš usmrtiti?" — "Jaz ne." — "No, kdo mu hoče tedaj kaj žalega?" — "Gospodica, ne pogledite tja na vrh tonar! Vidite, kako Pavle maha s tisto rečo zastavo? To znači, da je videl tu blizu morskega soma

«Ženski svet» je izšel. Dobi se v vseh tobačnicah in pri štoki. Oblika mu je lepa, vsebina raznovrstna. Naročajte, kupujte, širite in čitajte «Ženski svet», da bo zamogel v kratkem doseči tisto stopinjo, na kateri ga želimo imeti. Dana mu je bila nalašč mala oblika in trden ovoj, da se pri čitanju ne raztrga, tako, da se bo dal lahko koncem leta vezati v knjigo. «Ženski svet» naj bo tista vez, ki spaja vse slov. ženstvo Julijske Krajine v en krog. Dopisujte, stavljajte vprašanja, poročajte nam svoje želje in nasvete, ki bodo po možnosti vse vpoštevane. — Uredništvo «Ženskega sveta».

Izplačevanje dobitkov loterije vzorčnega sejma. Dne 28. t. m. so bili izplačani sledeči dobitki: eden za lir 10.000.—; dva za lir 1000.—; šest za lir 200.—. Dobitki so bili izplačani Tržačanom na srečke kupljene v Trstu.

Pozdrav vojakov. Pozdrave in voščila k novemu letu pošiljamo vsem starišem, fantom in dekletom slovenski fantje pri sanitetnem oddelku v Firencah: Vrkon Fran, Dobravlj, Srebot Evgenij, Divača, Rjavec Jože Divača, Bratina Karol, Ajdovščina, Fonda Josip, Lokev, Cernik Josip, Drskavče, Benčina Ludovik, Trst, Vogrič Rajmund, Tolmin, Berdon Mirko, Ricmanje, Korošec Franc, Fojana.

Luksemburški davek na nagrobne spomenike. Kakor javlja finančno ravnanje, je finančno ministrstvo s posebno okrožnico odredilo, da so navadni in jednostavni nagrobni spomeniki, katerih cena ne presega zneska lir 5000.— prosti luksuznega davka. V vsakem primeru pa niso zapopadene v davku tozadevna zidarska in druga dela za postavitev spomenika. Vedno prosti davka so spomeniki, katere postavlja priznanje naroda v vojni padlim vojakom.

Pomagašje revnim srednješolskim dijakom! V Idriji že nad 20 let požrtvovalno deluje «Podporno društvo za idrijske dijake». To društvo vsako leto nabere pri podpornih in ustanovnih članih lepo svoto, da pomaga ubogim slovenskim dijakom, ki obiskujejo idrijsko realko in gimnazijo. Če pomislimo na današnje veliko draginjo pri hrani, obleki in stanarini ter imamo razen tega še pred očmi dejstvo, da so idrijski dijaki večinoma sinovi priprostitih in ubogih delavcev, lahko takoj uvidimo velik pomen tega dobrotelnega društva.

Podporno društvo pa tudi vzdržuje zvezo med inteligenco in njenim naraščanjem. Ono budi zanimanje za dijake, ki bodo lahko v prihodnosti vodile stle pri razvoju našega naroda.

Delovanje podpornega društva pa bo tem uspešnejše, čim več denarnih podpor bo društvo prejelo od svojih članov in podpirateljev. Zato pa se odbor tudi letos ob Novem letu obrača do vseh domoljubov širom Julijske Benečije, katerim je res na srcu razvoj in blagor naše učeče srednješolske mladine, naj priskočijo z denarnimi prispevki društvu na pomoč. Vsak dar bo hvaležno sprejet in hvaležno ohranjen v spominu obdarovanih dijakov. Prispevki naj se blagovolijo poslati naravnost na «Podporno društvo za dijake na realki v Idriji».

Popravek. Ob koncu zaključnega odstavka članka «Rusija in Slovanstvo» v nedeljski številki naj se zaključni stavek čita takole: toda na drugi strani je ravno tako res, da ne pokaže Slovanstvo poti do takega «modusa» kazni, ki se mu pravi — sovraštvo do Rusije. (in ne: da pokaže pot itd).

Povišanje davka na špирite. Finančno ravnanje nas je naprosilo, da objavimo: S kr. odlokom, ki je stopil v veljavo dne 1. januarja 1923 je bila povišana pristojbina za proizvajanje špiritov od 1000 lir na 1200 lir za vsak anidrični hektoliter; v isti meri je povišana odgovarjajoča carinska pristojbina za špирite, ki se uporabljajo pri industriji za znanstvene svrhe, samo če so položeni v vinkulirana skladišča.

Teti, ki imajo špирite na vinkuliranih, prostih skladiščih ter v trgovinah, so obvezani, da naznanijo v 5 dneh od dneva, ko je stopil ta odlok v veljavo, krajevemu finančnemu oblastvu količine špiritov, ki ga imajo na skladiščih. Za Trst se ima prijava izvršiti pri finančnem tehničnem uradu, Volti Chiozza št. 1. Prijava mora obsegati sledeče blago: konjak, rum, žganje, mistra in slične, oslajeni likerji, marsala, vermut, likerna okrepčevalna in zdravilna vina.

Dijška Matica. Ustanovni občni zbor D. M. se vrši 6. januarja 1923. Prijave za pristop se sprejemajo do 4. januarja. Kdor se hoče udeležiti občnega zbora z glasovalno pravico mora javiti do določenega dneva svoj pristop Dijški Matici. Dopisi naj se naslovijo na: Dijška Matica, Trst, ul. Fabio Filzi 10/I. Za eventualne informacije se je obrniti istotam dnevno od 19—19 ure. — Pripravljali odbor D. M.

Iz tržaškega življenja

Pretkan ptič. V soboto zvečer je bil aretiran v neki gostilni v Barkovljah tridesetletni mehanik Viktor Maran, stanujoč v Barkovljah.

Maran je pustolovec. Svoje največje aventure je doživel v Jugoslaviji, kjer se je nahajal del časa. V Jugoslaviji je bil večkrat v zaporu, in sicer radi roparskih napadov, tatvin itd. S svojo zvijačo se mu je tudi včasih posrečilo pobežniti iz zapora. Baj je tudi pred časom ubežal iz zapora ter prišel v Trst, kjer so ga pa, kakor smo že zgoraj omenili, aretirali.

Nenadna smrt. Včeraj po noči okoli 1.30 je umrl nenadne smrti v svojem stanovanju na Kjadinu — Sv. Alojziju št. 175 čevljar Girolamo De Vito, star 78 let.

Po veselju žalost. Na Silvestrov večer je bilo zbranih v neki gostilni v Zavljah mnogo gostov. O polnoči so nekateri parkrat ustrelili pred gostilno z revolverji v zrak. Med njimi je pa bil neki pijan človek, ki ni znal ravnati z revolverjem. Nehote — je obstrelil Frana Veljaka, starega 32 let, na levem stegnu. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Kam je izginilo 66 vreč cementa? Voznik Ivan Sarich, star 33 let, stanujoč v ulici Giuseppe Vidali št. 13, je dobil v soboto nalog od svojega gospodarja, naj prepelje 60 vreč cementa z južnega kolodvora pred stavbo sodnije v ulici Coroneo. Zgodilo pa se je, da je prišel voznik z praznim vozom pred omenjeno stavbo in z novico, da so vreče med potjo skrivnostno izginile. Spravili so ga pod ključ.

Vesti z Goriškega

Gorica. Akademsko ferjalno društvo «Adrija» naznanja vsem članom in gg. starejšinom, da se vrši v sredo dne 3. I. 1923. ob 8. uri zvečer izredni občni zbor društva v gornjem prostoru kavarne Adriatico v Gorici. Gg. starejšine so vljudno vabljene. Za člane je udeležba moralna dolžnost. — Odbor.

(Dalej na IV. strani)

DANES ZAČNEMO S PRODAJO INVENTARIJA

Ponujamo v naših oddelkih:

**Pletenine, modne potrebščine za gospode,
baršun, blago za ženske obleke, blago za
moške obleke, bombaževino, preproge,
ženske izdelke, klobuke, moške paletots itd.**

**MNOGO IZDELKOV
OSOBITO ZIMSKIH**

po posebno znižanih cenah.

Da se prepričate o izredni priliki

OBIŠČITE

naša skladišča!

OGLEJTE SI

naša izložbena okna!

**Prodaja se bo vršila, dokler se ne izčrpaio vse posamezne partije
vendar ne bo trajala nad 10 dni in**

BO KONČALA NEPREKLICNO

13. januarja t. l.

ÖHLER

Corso Vittorio Eman. III. 16 - Telefon 10-08 in 24-24.

Iz Ajdovščine. Na praznik Sv. Troh Kraljev, dne 6. t. m. se bo vršila v Ajdovščini ob 4. uri pop. veselica v korist našega prepotrebnega "Solskega društva". Priglasili so svoje sodelovanje pevski zbor "Hubelj", "Ajdovski kvarlet" in mladinski diletantje "D. K.". Na sporedu je mladinska pravljica igra v dveh dejanjih "Prstan", kuplet in petje. Kdor je že enkrat videl pri prvi uprizoritvi omenjene igre one krasne prizore iz življenja malih, segavih gozdnih škrtov, so mu ti gotovo ostali v prijetnem spominu in prišel bo zopet, da jih vidi drugič. Prišli bodo pa tudi oni, ki jih niso še videli. Prišli bodo — vsi, saj gre vendar za — našo dečo. Pridite in položite mali dar soli na altar!

Zvezin zbor. Skupna vaja Zveznega zbora se ne vrši v Trstu, kakor je bilo javljeno, ampak v Gorici, in to dne 6. in 7. januarja 1923. Člani naj prinesejo s seboj vse partiture do sedaj študiranih pesmi. Natančnejše v prihodnji številki stanovskega glasila. — Tajnik zbora.

DAROVI

Mesto venca na grob ljubljenu sinu in bratu, daruje obitelj Kravos "Solskemu društvu" L. 100.— Zaljubljeni družini iskreno sožalje in za dar najlepša hvala.

— Za podružnico Solskega društva v Idriji je nabral 40 L cerkovnik iz Doline šentlarijske o priliki, ko so rodoljubi in nerodoljubi po predstavi premišljevali svoje grehe v čitalnici. Naj bi bilo še mnogo takih grešnih cerkovnikov, pa bi bilo še mnogo naše ogrožene deče rešeno.

Rodoljubi preferančariji, marjašerji itd. v kavarni in v čitalnici, posnemajte ga in odstopajte vedno po nekaj % dobička za našo ogroženo dečo.

— Gosp. Ivan Mar. Kralj, marljiv naroden delavec v Trebčah blok št. 202. v prid "Sol. društva" 100 L. Srčna hvala nabiratelju kakor darovalcem posebno "Gospodarskemu društvu" v Trebčah.

— V počestitev spomina pok. tete M. Prelogove darujejo nečaki Ana in Josip Prelog 50 L. — V isti namen družina Budin 30 L.

NAŠI DIJAKI STRADAJO. — SPOMINJAJTE SE POVSOD IN VEDNO DIJASKE MATICE!

Ferdinand Pečenko

Trst, Scala Belvedere 1

vošči svojim gostom in prijateljem srečno novo leto.

Mali oglasi

KRASNO POSESTVO, oddaljeno ¼ ure od Maribora, 17 orolov vinogradi, velikanski sadonosnik, zelenjadni vrt, gosposko poslopje, vinarstvo, hlevi, vse v dobrem stanju, se prodaja skupno ali pa posamezne parcele s hišnimi poslopji. Stanovanje s 4 sobami takoj na razpolago. Natančnejše podatke daje g. dr. Rudolf Ravnik, odvetnik v Mariboru, Sodna ulica št. 14/L.

KLOP za trgovino jestvin, s 24 predali, skoraj nova, se prodaja. Pojasnila daje Jakob Ercegovič Viale III. Armata 8, trgovina jestvin 2293

MOTOR, stabilen, 6—8 HP, na benzin, znamka Warlahowsky, v dobrem stanju, pripraven za žago, se prodaja. Via Fonderia 7 2294

HIŠA pri Sv. M. Magd. zg. s štirimi sobami, kuhinjo, kletjo in približno 2000 m² zemljišča, se prodaja. Pojasnila: via Risorta 15, Monzonič. 2302

POZORI! Krone, korale, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini gosist Belleli Vita, via Madonnina 10. L. 82

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 67

IVAN KERŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, steklovine, lesa in emailirane posli. TRST — Piazza San Giovanni 1

ZALOGA DOMAČIH VIN belega vipavca, istrskega refoška in kraškega terana po zmernih cenah. — Posrežba na dom. Priporoča se F. ŠTRANCAR Via Cunicoli 8. 64

KDOR HOČE KAJ KUPITI KDOR HOČE KAJ PRODATI KDOR IŠČE SLUŽBE, ITD. INSERTIRAJ V "EDINOSTI".

ZAHVALA

Globoko g'njeni po izrednih dokazih prijateljstva in sočutja ob priliki nenadomestljive izgube naše zadnje ljubljene sestre, svakinje in tete go-po

Ivane Pallioča roj. Podreka vdova stotnika

izrekamo vsem našo najtoplejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo darovalcem cvetja, Solskemu društvu v Volzah za lepo spremstvo mladine, domačemu zboru za ganljivo žalostinke ter p.e.č. g. župniku za lep nagovor.

VOLČE, 1. januarja 1923.

Rodbini: Podraka-Zavertanik.

Dr. A. GRUSOVIN

specialist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcioniran na dunajskih klinikah.

Sprejema od 9—12 in od 3—7 ure. Gorica (Piazza grande) Travnik 20, hiša Paternoli. 60)

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registрована zadruga z omejenim poroštvom uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebiana št. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na knjižice, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13. Ob nedeljah in praznikih je urad zapr. Št. telef. 25-67.

Trgovsko-obrtna zadruga

v Trstu

registрована zadr. z neomejenim jamstvom Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.

Obrestuje navadne hranilne vloge po

5%

vloge, vezane na trimesečno odpoved po 5½%, ako znašajo 20-30.000 Lit. po 6%, ako znašajo 30-40.000 po 6½%, ako presegajo 40.000 .

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune Posoja hranilne pušice na dom. Za varnost vlog jamči poleg lastnega premoženja nad 2300 zadrugnikov, vredno nad 50 milijonov lir.

Daje posojila na porošstvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 8—13.

Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

Tvrška

Giuseppe Struchel

Via Mazzini 36 (Vogal S. Caterina)

(prej Via Nuova)

naznanja svojim cenj. odjemalcem, da ima v svoji **ZALOGI** veliko izbero volnenega blaga za moške in ženske, kožuhovin, žameta, volnenih šerp in rut, kakor tudi fuštanja, belega in barvanega ter raznovrstnih okraskov.

Vse po najzmernejših cenah.

Zaloga pohištva

ANTON BREŠČAK Gorica, Via Carducci št. 14

(prej Gosposka ulica).

Doma kar manjka naj pregleda vsak — vse naj napiše si pri dnevi luči — omare mize, stole, posteljnjak — in vse kar rabi sploh v domači kući. — Kar manjka, to mu preskrbi Breščak — štiri-najst številka ulica Giosue Carducci.

ČEVJARNICA

MICOLICH

Trst, via Udine 32 (vogal L' Ariosto)

(prej Belvedere)

Izbera moškega, ženskega in otroškega obuvala Sprejema naročila in popravila. Lastna delavnica. — Usnje zajamčeno. Cene nizke. Postrežba točna.

APNENICE

tri velike, moderne pri postaji Bivio - Nabrežina se oddajo

Pojasnila daje uprava Edinosti.

Srebrne krone in zlato plačujem po najvišjih cenah **ALOJZIJ POVIH**

Trst, Piazza Garibaldi št. 2

(prej Barriera)

TVRDKA GELOSA BENIAMINO & FIGLI

POHIŠTVO

lastnega izdelka v vsakem slogu. — Velika izbera popolne opreme za hiše, pisarne in gostilne. Brezkonkurenčne cene.

Trst — Viale XX. Settembre 35 — Trst (palača Eden)

Telefon 34-34 bis

(87)

Telefon 34-34 bis

ŠIRITE „EDINOST“

VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV dežnikov, belih in pisanih, žepnih robcev, možkih nogavic itd.

Trst Corso V. E. III. K. CVENKEL, št. 24.

POHIŠTVO.

NOVI DOMODI: poročne sobe, solidno, slavonsko delo, javorjeve, črešnjeve, jesenove, mehagonijeve, hrastove L. 1500, naslonjači L. 48.— Zelezne postelje s kovinasto vzmetjo L. 150.—

TÜRK, Via S. Lazzaro št. 10.

VELIKA IZBERA

Za pošiljatve na deželo najboljša, brezplačna embalaža.

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E

kun, zlati, lisic, dihurjev, vider, jazbecov, mačk, ververic, krto, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10

II. nadst., vrata 16

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

Purič Andrej

Trst — Via Media št. 6 — Trst

ima na prodaj večjo množino izgotovljenih štedilnikov ter prevzema in izvršuje točno vsakovrstna nova naročila.

Pozor na domačo tvrdko!

FRANC SAUNIG, Gorica, Gosposka ulica sedaj Via Carducci št. 25, naznanja slavnomu občintu, da ima veliko izbero **šivalnih strojev** več vrst za krojače, šivilje in čevljarje

iz najboljših nemških tovarov, katere jamči 10 let.

Dalje velika izbera dvokoles. Izjemno prodaja tudi na obroke. — Ceniki na zahtevo poštne prosti. Lastna mehanična delavnica.

Specijaliteta

FIGOVA KAVA LEVANTE

najboljši kavlin dodatek izbornega, aromatičnega okusa. Samo s figovo kavo „LEVANTE“ pripravi gospodinja izborna kavo brez ali le z malim dodatkom kolonialne kave. — Vsed tega naj nemanjka ta v nobenem gospodinjstvu.

Zahtevajte vedno kavo „LEVANTE“ z našo znamko. Prva tovarna figove kave „LEVANTE“ Leser & Lutta, Trst, Via Carpison 10-12, Telefon 44-06

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11

Izvršuje vse bančne posle.

Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje jugoslovanske krone. — Izvršuje nakazila SHS kron v Jugoslavijo. Sprejema SHS krone na obrestovanje po dogovoru.

Vloge na knjižice v Lirah obrestuje

po 3¾% netto

Vloge na tekoče račune po 4½% Vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.

Glavni sedež banke: LJUBLJANA.

Podružnice: Gorica, Maribor, Celje, Kranj, Ptuj, Brežice, Novisad, Sarajevo, Split, Metković.

Dejniška glavnica in rezerva: SHS kron 150.000.000.—.

Tel. št. 5-18. Uraduje od 9 do 12½ in od 14½ do 16.

JADRANSKA BANKA

CENTRALA TRST

Dejniška glavnica L. 15.000.000 Rezerva L. 5.100.000

Podružnice: Opatija, Zadar, Dunaj.

Afilirani zavodi: **Jadranska Banka** Beograd in njene podružnice: Bled, Caviat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Novisad, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržić, Zagreb.

NEW-YORK: Frank Sakser State Bank.

VALPARAISO: Banco Yugoslavo de Chile.

Izvršuje vse bančne posle.

PREJEMA VLOGE

na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3¾%. Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes)

Zavodovi uradi v Trstu:

Via Cassa di Risparmio št. 5 — Via S. Nicolò št. 9.

Telefon št. 1463, 1793, 2676. Nalagajna postuje od 9.30 do 12.30 in od 14.30 do 16.

NA OBROKE

Izgotovljene obleke po meri za moške in ženske, paletots, nepremočljivi plašči, nogavice, perilo, klobuki, preproge, žimnice, vzmeti, dloani itd. Krojačnica prvega reda. Cene zmerne, pogoji dobri. Trst, Via XXX ottobre št. 3. I. nadstr. Telefon 39-20.